ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1948

Vyhlásené: 03.06.1948 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

125

Zákon

ze dne 6. května 1948

o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní a o začlenění a správě konfiskovaného lázeňského majetku.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

ČÁST I.
Rozsah znárodnění.

§ 1

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodňují zestátněním:

1. přírodní léčivé zdroje [§ 2, odst. 3, písm. a)],
2. lázeňský majetek [§ 2, odst. 3, písm. b)],
3. jiný majetek související s přírodními léčivými zdroji [§ 2, odst. 3, písm. c)].

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na majetek státu a na lázeňský majetek (odstavec 1, č. 2), který v den vyhlášení tohoto zákona je ve vlastnictví nositelů veřejnoprávního sociálního pojištění.

(3) Ministr zdravotnictví, na Slovensku po slyšení pověřence zdravotnictví, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě seznamy přírodních léčivých zdrojů a majetku, které byly tímto zákonem znárodněny, po případě i jejich doplňky.

§ 2

(1) Znárodněním přírodních léčivých zdrojů (§ 1, odst. 1, č. 1) nabývá stát výhradního práva s nimi nakládati.

(2) Znárodněním lázeňského a jiného majetku (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) nabývá stát vlastnictví k němu.

(3) Znárodnění se týká

a) léčivých a minerálních vod a přírodních léčivých plynů a emanací, které jsou pod zemí, jakož i oněch, které se dostávají na povrch zemský v pramenech, vývěrech, studnách, šachtách, štolách, podzemních dílech nebo vrtech, jakož i ložisek léčivé rašeliny, bahna, slatin nebo jiných léčivých zemin,

b) pozemků s přírodními léčivými zdroji a nemovitostí, podniků a zařízení, které slouží k jejich využití nebo jsou pro ně určeny, léčebných zařízení lázeňských, ubytovacích podniků lázeňských, které jsou součástí léčebných zařízení lázeňských, pokud nejsou znárodněny podle

zákona ze dne 5. května 1948, č. 124 Sb., o znárodnění některých hostinských a výčepnických podniků a ubytovacích zařízení, jakož i pomocných zařízení uvedených podniků a zařízení,

c) pozemků s přírodními léčivými zdroji a podniků sloužících k jejich využití nebo pro ně určených, jež nemají povahy léčivých lázní,

d) příslušenství majetku uvedeného pod písm. b) a c), počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,

e) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím znárodněného majetku.

(4) Ustanovení § 4, odst. 3 až 7 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb. (dále jen „dekret"), platí přiměřeně, při čemž tam, kde podle uvedených ustanovení je dána působnost ministra průmyslu, po případě pověřence obchodu a průmyslu, přísluší tato působnost ministru zdravotnictví, po případě pověřenci zdravotnictví.

§ 3

(1) Používati označení „lázně" v souvislosti označující, že jde o přírodní léčivé lázně, smí pouze stát nebo nositelé veřejnoprávního sociálního pojištění pro majetek, jehož jsou vlastníky (§ 1, odst. 2), nebo pro majetek, který byl znárodněn podle § 1, odst. 1, č. 2, nebo pro majetek, který byl určen ministrem zdravotnictví jako lázeňský podle § 18, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy.

(2) Právo zakládati nové přírodní léčivé lázně a je provozovati je vyhrazeno státu. Ministr zdravotnictví může v dohodě s ministrem sociální péče, na Slovensku po slyšení příslušných pověřenců, přenésti toto právo v jednotlivých případech na Ústřední národní pojišťovnu.

§ 4

(1) Stát, po případě Ústřední národní pojišťovna (v dalším jen „přejimatel"), vstupují v den převzetí znárodněného majetku v závazky k němu náležející. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného majetku přejíti po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, přejimatelé nevstupují. Za závazky náležející k znárodněnému majetku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka, a podstata znárodněného majetku ani přejimatelé za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Připadnou-li části znárodněného majetku různým přejimatelům, určí ministr zdravotnictví v dohodě s ministrem sociální péče, na Slovensku po slyšení příslušných pověřenců, do kterých závazků který z přejimatelů vstoupí.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se přejimatel domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

§ 5

(1) Je-li znárodněný majetek ke dni převzetí předlužen, může přejimatel požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého majetku ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto majetku, a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem přejimatele.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti přejimateli zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného majetku, pokud takovéto nároky nezanikly znárodněním;

b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;

c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného majetku a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;

d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do prvé třídy náležejí náklady řízení, do druhé třídy až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do prvé až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti přejimateli. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti přejimateli.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 6

(1) Přejimatel může odporovati právním jednáním, která vykonal po 27. říjnu 1945 vlastník znárodněného majetku v úmyslu poškoditi nebo ztížiti znárodnění nebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do dvou let od převzetí znárodněného majetku. Jinak platí přiměřeně ustanovení odpůrčího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí.

(3) Právní jednání o převodu znárodněného majetku, na který by se vztahoval tento zákon, nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodňují podle tohoto zákona, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo zdravotnictví.

ČÁST II.
Náhrada.

§ 7

(1) Za znárodněné přírodní léčivé zdroje (§ 1, odst. 1, č. 1) se náhrada neposkytuje.

(2) Za znárodněný lázeňský a jiný majetek (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) přísluší náhrada. O náhradě platí přiměřeně ustanovení § 7 až 11 dekretu.

(3) Podniky znárodněné podle tohoto zákona jsou v rámci podniku „Československé státní lázně a zřídla“ vedeny jako samostatná bilanční jednotka, která podle plánu, na němž se dohodnou ministři zdravotnictví a financí, uhradí Fondu znárodněného hospodářství náklady spojené s úrokováním a umořováním náhradových dluhopisů za podstaty znárodněné podle tohoto zákona, po případě náklady spojené s jiným způsobem poskytnutí náhrady.

ČÁST III.
Konfiskovaný nepřátelský lázeňský majetek.

§ 8

Každý, kdo uschovává, spravuje nebo drží konfiskovaný nepřátelský lázeňský majetek, který byl jako takový určen nebo bude jako takový určen ministrem zdravotnictví v dohodě s ministry financí a vnitra, a pokud jde o ubytovací podniky v lázeňských místech a jejich pomocné podniky a příslušenství, též v dohodě s ministrem vnitřního obchodu, podle § 18, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb., je povinen jej přihlásiti do 30 dnů od vyhlášení tohoto zákona, po případě od vydání příslušné vyhlášky, ministerstvu zdravotnictví, a pokud jde o majetek na Slovensku, zároveň též pověřenectvu zdravotnictví k soupisu, a je povinen řádně o něj pečovati, pokud ministerstvo zdravotnictví nebo orgán jím pověřený neučiní jiné opatření.

§ 9

(1) Fondům národní obnovy přísluší sepsati a vypořádati závazky náležející ke konfiskovanému lázeňskému majetku, při čemž postupují obdobně podle ustanovení § 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. a předpisů je provádějících, pozměňujících a doplňujících. Za závazky, které při tom vypořádání nebudou uspokojeny, stát neodpovídá.

(2) Fond národní obnovy vyúčtuje ministerstvu zdravotnictví hodnotu konfiskovaného lázeňského majetku, který byl nebo bude určen jako lázeňský.

ČÁST IV.
Začlenění a správa znárodněného a konfiskovaného lázeňského majetku.

§ 10

(1) Vláda může podle potřeby nařízením upraviti podrobnosti o tom, jak se vykonává právo státu nakládati s přírodními léčivými zdroji (§ 2, odst. 1).

(2) Vyžaduje-li toho veřejný zájem, může ministr zdravotnictví propůjčiti výkon práva uvedeného v § 2, odst. 1 nositelům veřejnoprávního sociálního pojištění za podmínek, které zároveň stanoví.

§ 11

(1) Znárodněný lázeňský nebo jiný majetek (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) nebo majetek konfiskovaný (§ 8) převezme a spravuje podnik „Československé státní lázně a zřídla“.

(2) Ministr vnitřního obchodu se dohodne s ministry zdravotnictví a financí, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, které z ubytovacích podniků v lázeňských místech převede podle § 12, odst. 7 zákona č. 124/1948 Sb. do působnosti ministra zdravotnictví, aby je začlenil do podniku „Československé státní lázně a zřídla“. Ministr zdravotnictví v dohodě s ministrem vnitřního obchodu vyhlásí seznam těchto podniků v Úředním listě.

(3) Ministr zdravotnictví může v dohodě s ministry financí a sociální péče na návrh Ústřední národní pojišťovny převésti majetek znárodněný podle § 1, odst. 1, č. 2 do vlastnictví Ústřední národní pojišťovny, při čemž zároveň stanoví podmínky převzetí, zejména určí přejímací cenu.

(4) Ministr zdravotnictví může v dohodě s ministry sociální péče, financí a vnitra převésti některý konfiskovaný lázeňský majetek (§ 8) do vlastnictví Ústřední národní pojišťovny, při čemž zároveň stanoví podmínky převzetí, zejména určí přejímací cenu. Přijaté úplaty použijí Fondy národní obnovy k zaplacení závazků náležejících k převzatému majetku, pokud při vypořádání budou uznány (§ 9) a nebudou převzaty Ústřední národní pojišťovnou, dále k obnově konfiskovaného lázeňského majetku, spravovaného podnikem „Československé státní lázně a zřídla“, a zbytek odvedou státní pokladně k vázaným účelům.

(5) Přechod nemovitostí a knihovních práv na stát podle § 1, odst. 1, č. 2 a 3 nebo podle § 11, odst. 2 zapíší knihovní soudy do veřejných knih na návrh ministerstva zdravotnictví s odvoláním na tento zákon. Přechod nemovitostí a knihovních práv, které budou převedeny podle odstavců 3 a 4 na Ústřední národní pojišťovnu, zapíší knihovní soudy do veřejných knih na návrh Ústřední národní pojišťovny s odvoláním na tento zákon.

ČÁST V.
Ustanovení přechodná, společná a závěrečná.

§ 12

Ode dne vyhlášení tohoto zákona platí pro vlastníka nebo jiného provozovatele (uživatele) znárodněného majetku, u osob právnických pro orgán povolaný zastupovati je navenek, po případě pro národního správce, přiměřeně ustanovení §§ 37 a 38 dekretu, při čemž k platnosti právních jednání přesahujících běžnou správu je třeba předchozího souhlasu ministerstva zdravotnictví, uděleného na Slovensku po slyšení pověřenectva zdravotnictví, v případě § 11, odst. 3 Ústřední národní pojišťovny.

§ 13

(1) Dokud nebude znárodněný lázeňský a jiný majetek (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) převzat, může ministr zdravotnictví, na Slovensku po slyšení pověřence zdravotnictví, ustanoviti do znárodněného majetku svého zmocněnce. Zmocněnec spravuje zatímně majetek obdobně podle ustanovení § 37 dekretu. Ustanovením zmocněnce se zrušuje národní správa zavedená podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organisací a ústavů, po případě podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě.

(2) Pro ustanovení zmocněnce a jeho odvolání platí obdobně ustanovení §§ 14, 16, 18 a 19 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě §§ 13 až 15, 17 a 18 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR.

(3) Právní jednání vlastníků, držitelů a správců, která se týkají podstaty majetku, pro nějž byl ustanoven zmocněnec, jsou, pokud k nim došlo po jeho ustanovení, neplatná.

(4) Při výkonu své funkce podléhá zmocněnec dozoru ministerstva zdravotnictví; ustanovení §§ 22 a 23 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě ustanovení § 20, odst. 1, věty druhé a §§ 21 a 22 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR platí obdobně.

§ 14

Osoby, kterým bylo podle §§ 12 a 13 uloženo vésti zatímní správu a záležitosti znárodněného majetku, jsou povinny sestaviti řádný a podrobný soupis majetkových součástí znárodněného majetku a jeho závazků ke dni 30. června 1948 a předložiti jej do 30. září 1948 ministerstvu zdravotnictví, na Slovensku též pověřenectvu zdravotnictví, a v případě § 11, odst. 3 Ústřední národní pojišťovně.

§ 15

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění majetku podléhajícího znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců, nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činiti více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 16

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fysické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 15 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci, a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postižená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, jíž bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 17

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 15, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 15, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion Kčs, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 18

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 19

Přestupky tohoto zákona se promlčují ve třech letech.

§ 20

(1) Právní jednání, písemnosti a úřední úkony, potřebné k provedení tohoto zákona, vyjímajíc ustanovení § 10, jsou osvobozeny od daní, dávek a poplatků. Toto osvobození se nevztahuje na provozní činnost podniku uvedeného v § 11, odst. 1.

(2) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného majetku až do dne převzetí (§ 11, odst. 1 až 3) jsou součástí základu pro vyměřování daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného majetku před znárodněním.

(3) Lázeňský nebo jiný majetek znárodněný (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) nebo konfiskovaný (§ 8) má v oboru daně z obratu a cenových vyrovnávacích částek postavení poplatníka daně z obratu až do jeho převzetí (§ 11, odst. 1 až 4).

§ 21

Tímto zákonem nejsou dotčena ustanovení dekretu.

§ 22

Pokud se v tomto zákoně mluví o nositelích veřejnoprávního sociálního pojištění, po případě o Ústřední národní pojišťovně, rozumí se tím do dne 30. června 1948 nositelé veřejnoprávního sociálního pojištění podle dosavadních předpisů.

§ 23

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948; provede jej ministr zdravotnictví v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Plojhar v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.